

Svedok tvrdi da su Bosanci možda napadali sami sebe

Author: [Rachel Irwin](#)

Na suđenju Radovanu Karadžiću, koji je optužen da je organizovao snajperske i artiljerijske napade na Sarajevo, svedočio je jedan bivši vojni posmatrač.

Piše: Rachel Irwin iz Haga (TU br. 657, 20. avgust 2010.)

Bivši vojni posmatrač Ujedinjenih nacija posvedočio je ove sedmice kako postoje „veoma ozbiljne sumnje“ da su bosanske snage – u vreme snajperske i artiljerijske kampanje protiv Sarajeva, koja je trajala 44 meseca – možda vršile napade i na vlastiti narod.

Reč je o Ričardu Molu (Richard Mole), koji je – kao neko ko je u periodu od septembra do decembra 1992. u Sarajevu bio angažovan kao viši vojni posmatrač Zaštitnih snaga Ujedinjenih nacija (UNPROFOR) – svoj iskaz dao na suđenju bivšem lideru bosanskih Srba, Radovanu Karadžiću.

Počev od same uvodne reči, odnosno od marta prošle godine, Karadžić je u više navrata naveo kako je „muslimanska strana“ svoje granate usmeravala na vlastita civilna područja, kako bi izazvala simpatije međunarodne zajednice i vojnu intervenciju.

Karadžić se tereti za organizovanje snajperske i artiljerijske kampanje tokom koje je, u periodu od 1992. do kraja 1995., poginulo oko 12,000 ljudi.

Tužiocima su u optužnici naveli kako je Karadžićeva vojska vršila nemilosrdne napade, čiji je osnovni cilj bio „širenje terora među civilnim stanovništvom“ grada Sarajeva.

Dvojicu generala bosanskih Srba – Stanislava Galića i Dragomira Miloševića – Tribunal je već osudio za učešće u snajperskim i artiljerijskim napadima na Sarajevo. Galiću je dosuđena doživotna robija, dok je Miloševiću izrečena zatvorska kazna u trajanju od 29 godina.

Karadžić se i dalje brani samostalno, a ove je sedmice, tokom unakrsnog ispitivanja Mola – koji je prethodno svedočio i na suđenju Galiću – ponovio svoje izjave u vezi sa Sarajevom.

„Biste li se saglasili sa time da je muslimanska strana gađala svoj deo grada . . . granatama usmerenim na vlastite komšije i vlastite građane? [I] da im je to omogućilo da ih se smatra žrtvama?“, pitao je Karadžić svedoka.

„Time ste otvorili jedno veoma dobro i kontroverzno pitanje“, odgovorio je Mol. „Postojali su nagoveštaji i postojale su brojne nedoumice među pripadnicima UNPROFOR-a u vezi sa time da li bi bilo razumno verovati u to da je ono što ste rekli istina.“

Mol je, međutim, primetio i kako ne raspolaže nikakvim nedvosmislenim dokazom za to da je takva praksa postojala, te kako iz istog razloga ne može da navede niti jedan konkretan incident.

„Sve što mogu da Vam potvrdim jeste to da nam je kao [vojnim posmatračima UN-a] bilo neugodno zbog tog pitanja, jer smo osetili da bi ono što ste rekli moglo biti istina“, nastavio je Mol. „To se ne može činjenično utvrditi, ali postoje veoma snažne sumnje.“

Mol je prilikom svedočenja naglasio kako vojni posmatrači nisu bili zaduženi da „istražuju sve hlice koji su ispaljeni“, niti da „ocenjuju ko je u pravu ili krivu u sukobu na frontu“.

„Vi pretpostavljate, kako se meni čini, da su [vojni posmatrači] ili UNPROFOR bili u prilici da istraže svaki incident“, kazao je Mol. „To nije bio slučaj. Ukoliko su ljudi, poput mene, živeli u gradu . . .“

Naizgled savladan emocijama, Mol nije završio započetu rečenicu.

„U redu je“, uzvratio je Karadžić.

Pre toga je Mol, tokom ispitivanja od strane tužilaštva, opisao kako je bilo živeti u Sarajevu za vreme rata.

„Buka nikada nije prestajala, bila je stalna“, kazao je on.

„Nisam ni počeo da govorim o dalekometnom vatrenom oružju, ručnom naoružanju, minobacačima . . . teškim strojnicama. To je bila buka koja se u gradu čula svakodnevno. Usredsrediti se isključivo na razorne eksplozije znači trivijalizovati život u gradu.“

Svedok je opisao „ogroman i dugotrajan“ strah kojim je u to vreme Sarajevo bilo preplavljeno.

„Gde god da ste išli i šta god da ste radili, sve vreme [su postojali] strah i zabrinutost [oko toga hoće li se ili neće] to putovanje okončati“, kazao je Mol. „Ako je tako bilo meni, onda je u veoma naseljenom delu grada, gde ljudi nisu imali izbora i gde su morali da žive svoje živote – a nisu, poput mene, imali ni vozila – taj strah bio ogroman i dugotrajan.“

Prilikom unakrsnog ispitivanja, Karadžić je Molu postavio i pitanja u vezi sa nekim slučajevima u kojima su „Muslimani zlostavljali srpske zatvorenike“ tako što su im tokom razmena dveju strana poveravali staranje o telima mrtvih pripadnika vojske bosanskih Srba.

Mol je rekao da je on bio zadužen za kontrolu razmene tela u sarajevskom štabu UN-a, te da su „tokom razmene, zarobljenici [bosanski Srbi] bili korišćeni za prenošenje tela koja su vraćana srpskoj strani.

„Ja sam pratio taj događaj i beležio zapažanja i primedbe na njega, za one na strani [bosanskog] predsedništva.“

Karadžić je Molu postavljao i pitanja koja su se ticala onih situacija u kojima je „muslimanska strana zlopotrebijavala blizinu snaga UN-a“, tako što bi vatrene položaje postavljala u neposrednoj blizini štabova UN-a „kako bi se delovalo protiv Srba i privlačila uzvratna vatra“.

„Da li ste Vi i ostali pripadnici UNPROFOR-a tražili od muslimanske strane da se udalji . . . od objekata UN-a?“, pitao je Karadžić.

„Lično sam iskusio situaciju koju opisujete“, odgovorio je Mol. „Zaista smo u izvesnom broju situacija zatražili od [bosanskog] predsedništva da, ukoliko žele da izazivaju srpsku stranu, budu ljubazni da to čine na što većoj udaljenosti od objekata UN-a. Da, lično sam to doživeo.“

Karadžić je pak rekao kako je vojsci bosanskih Srba nedostajala „jedinstvena komanda“ i da ispaljivanje hitaca ili čak granata nije nužno značilo da je srpska vlast, na čelu sa najvišom komandom, naređivala ili podsticala izvesne incidente.

„Da li se slažete sa time da je prilično . . . neshvatljivo to da srpska strana, sa svim svojim obučanim oficirima, nastavlja da iz dana u dan puca na svoju štetu?“, pitao je Karadžić.

„Vi ste izjavili da je srpskoj strani nedostajala jedinstvena komanda“, kazao je Mol. „Ništa ne može biti dalje od istine. Nijednoj vojnoj formaciji, koja može da vrši vatrena dejstva na gusto naseljena područja . . . širom grada, naprosto ne može manjkati jedinstvena komanda.“

„Slažem se sa Vama sve dok su u pitanju operacije“, odgovorio je Karadžić. „Hteo sam da Vas pitam za incidente . . . bilo je previše oružja u privatnom posedu, koje se moglo nabaviti . . . [Moje pitanje se] tiče incidenata, a ne precizno isplaniranih operacija.“

„Rat je kontinuitet“, kazao je Mol. „Svi incidenti su povezani. Nije ih moguće razdvojiti tako da tvrdite da je jedan incident prouzrokovan izvesnim nizom događaja. Svi incidenti su međusobno povezani . . . Ne možete okriviti jednog na račun drugog. A što se tiče Vaše primedbe o oružju u privatnom posedu – jeste, bilo ga je, ali teško naoružanje nije bilo u privatnim rukama.“

Karadžić je postavljao i pitanja u vezi sa prisustvom ispostava stranih medija u Sarajevu tokom rata.

„Oduvek me je brinulo to što su dokazi koje su koristile izvesne agencije bili, kada je reč o vestima, izuzetno slabi“, kazao je Mol. „Intimno sam bio ubeđen u to da u štampi postoji nekakav anti-srpski pristup sukobu i da to važi i za pojedine zaista visoke političare sa kojima sam se sreo i razgovarao u Sarajevu.“

„Možete li danas imenovati nekog od političara čiji Vam je pristup naročito zaparao uši?“, pitao ga je Karadžić kasnije.

„Kao vojniku, čak i kao penzionisanom vojniku, nije mi baš prijatno da odgovorim na to pitanje“, kazao je Mol.

Mol je bio jedan od trojice svedoka koji su ove sedmice – posle tronedeljne letnje pauze – dali iskaze pred Tribunalom. Na poziv tužilaštva su svedočili i stručnjak za minobacače Ričard Higs (Richard Higgs), kao i Tomaš Blaščik (Tomasz Blaszczyk), istražitelj Kancelarije tužilaštva koji je pozvan da potvrdi autentičnost takozvanih Mladićevih beležnica.

Reč je o preko 3,000 stranica dnevnika koji je navodno vodio general Ratko Mladić, koji je tokom bosanskog rata predstavljao najvišu vlast unutar vojske bosanskih Srba. Dnevnici su zaplenjeni u februaru, prilikom pretresa stana Mladićeve supruge, a krajem marta su predati Tribunalu.

Trinaest od ukupno 15 beležnica je krajem jula uvršteno u dokaze na Karadžićevom suđenju.

Osim beležnica, prilikom dodatnog martovskog pretresa u stanu Mladićeve supruge zaplenjeni su i brojni kompaktni diskovi, kao i audio i video trake.

Karadžić je 10. avgusta uputio zahtev da se suđenje obustavi na još tri sedmice, kako bi mu se omogućilo da pregleda taj audio-vizuelni materijal, za koji je rekao da mu je predočen tek 4. avgusta.

Sudije su ove sedmice odlučile da delimično izađu u susret njegovom zahtevu, pa će sudski postupak biti obustavljen na dve sedmice.

„Veće . . . ne smatra da bi nastavak suđenja i to što bi se okrivljenom dozvolilo da kasnije, nakon što pregleda zaplenjeni materijal – ukoliko to bude neophodno – ponovo pozove neke svedoke na dodatno unakrsno ispitivanje, bilo dovoljno da se osigura njegovo pravo na pravično suđenje“, rekao je predsedavajući sudija O-Gon Kwon (O-Gon Kwon) u svojoj pisanoj odluci od 18. avgusta.

„Štaviše, to u praktičnom smislu to ne bi pogodovalo dobrom vođenju procesa.“

Nastavak suđenja se očekuje u sedmici koja počinje 6. septembra.

Rachel Irwin izveštava za IWPR iz Haga.

Location: Balkans

Topic: Medunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/svedok-tvrdi-da-su-bosanci-mo%C5%BEda-napadali-sami-sebe>